

ד. לעומת זאת, בחצר הרחבה, שבה נראים הגיפופים מבפנים – חשובה הפירצה כ"פתח" גמור.

ולפיכך: החצר הצרה בטילה לחצר הרחבה הסמוכה לה, להחשב כחלק ממנה, ואינה מותרת בטלטול עד שתערב יחד עם דיורי החצר הרחבה, דחשבינן לה כרשות אחת עם החצר הרחבה.

אך לגבי החצר הרחבה, נחשבות שתי החצרות כרשויות נפרדות. ולכן אם עירבה הרחבה לעצמה מותר לטלטל ברחבה.

ולפיכך: מבוי זה שנפרץ במלואו לחצר, אי אפשר לטלטל מן הבית אליו – אף בלא פירצת החצר לרשות הרבים – שהרי כלפי המבוי חשבינן ליה כרשות אחת עם החצר הסמוכה, וכאילו היו דיורי החצר דרין במבוי, ואוסרין על בני המבוי להוציא לשם, עד שיערבו עם דיורי החצר.⁽²⁹⁾

ונמצא שיש חילוק בדברי רב:

א. כאן, שעירבו.

כלומר: היכא דעירבו בני המבוי עם בני החצר מותרים הם לטלטל, דמשום חסרון עירוב ליכא. ואין המבוי חשוב כמבוי מפולש, ואינו צריך תיקון אלא כשאר מבוי סתום.

ב. כאן, שלא עירבו.

כלומר: היכא אמר רב דמבוי אסור, היכא שלא עירבו, ומשום שהמבוי נתבטל לחצר, ואוסרין דיורי החצר – שלא עירבו עם בני

המבוי – על בני המבוי מלטלטל מביתם למבוי.

והשתא מבואר, שלפי טעמו של רב ששת בדברי רב, שפיר איכא למימר דרב יהודה למד מרב שמבוי הכלה לרחבה אינו צריך תיקון.

כי לפי רב ששת, דברי רב ברחבה אדברי רב בחצר דאקשינן לעיל – נמי לא קשיא.

דהא לדידיה, רב דאחמיר במבוי שכלה לחצר, טעמו משום שדיורי החצר אוסרין על בני המבוי מלטלטל למבוי בלא לערב עמם. והא לא שייכא אלא בחצר שיש בה דיורין האוסרים. אבל אם נפרץ המבוי לרחבה, שאין בה דיורין שיאסרו מותר לטלטל במבוי.

ואם כן לא קשיא. כי:

כאן ברחבה, מיירי שעירבו בני חצר, כלומר, בני רחבה עם בני מבוי.

כי אף שלא עירבו – כמי שעירבו דמי [מאירי בשיטת רש"י]. דהא ליכא דיורין ברחבה שיצטרך לערב עמהם, ולכן מותר המבוי.

כאן בחצר, אסר רב לטלטל במבוי, באופן שלא עירבו בני החצר עם בני המבוי.

והוינן בה: ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא, א-ז

שרב יהודה בדין מבוי הכלה לרחבה כשמואל אמרה. ורב – לאו משום עירוב אסר לטלטל במבוי הכלה לחצר, אלא בין שעירבו בני החצר עם בני המבוי, ובין שלא

²⁹ ובאמת אסור אף בלא שנפרצה החצר

לרשות הרבים, ולא נקט רב "שנפרצה חצר

ושמואל מסווג במבוי משום שהיה עמוס דיוור החצר, דלדעת שמואל הנך גיפופי כמאן דליתנייהו דמי כלפי בני המבוי, והוה רשות אחת שצריכה עירוב אחד.⁽³⁰⁾

בעירבו — **קמפלגי** — רב דאסר לה משום דמיחזי כמפולש, ושמואל דשרי — **בדרב יוסף!**

דאמר רב יוסף:

לא שנו שמבוי הכלה לרחבה אין צריך תיקון, **אלא כשכלה לאמצע רחבה**, ויש מקום לנטות לכאן ולכאן משני צדי המבוי. דזה לא מיחזי כמבוי מפולש [שהרי רחבה של רחבה עודף על רחב המבוי לכל צד, ונראה שהמבוי כלה לרחבה ואינו מושך עד רשות הרבים שכנגדו, ולפיכך לא אתי למישרי מבוי מפולש]. [דא' ציור 1]

אבל אם כלה המבוי לצירי רחבה, שמצד אחד נמשך כותל המבוי עם כותל הרחבה עד רשות הרבים — **אסור** לטלטל במבוי, משום דמיחזי כמפולש. [דא' ציור 2]

והשתא — **בדרב יוסף פליגי רב ושמואל!**

רב דאסר [למאי דסלקא אדעתין מעיקרא] אפילו בכלה לאמצע חצר, סובר דלא כרב יוסף דחשיב ליה "מיחזי כמפולש" רק כשיש המשך ממש של כותל המבוי עם כותל הרחבה או החצר. דלרב, כיון שאין העומד

עירבו אסור לטלטל במבוי משום שהיה כמפולש.

ואדרבא, סלקא דעתין, דלרב, משום חסרון עירוב לית לן בה, **ובין שעירבו**, ואין לרוב בה משום דמיחזי כמפולש, **ובין שלא עירבו** — ואפילו לא נפרץ כנגדו — **פליגי רב ושמואל:**

אם כן, **בעירבו**, דאסר רב משום מבוי מפולש והתיר רב יהודה משמיה דשמואל — **במאי פליגי?**

וכמו כן, **בשלא עירבו** דאסר שמואל [וכדסלקא דעתין לעיל, דבדווקא אמר רב יהודה מבוי הכלה "לרחבה", הא בחצר הוה אסר, משום דיורי החצר האוסרין בלא שיערבו עמהם], והתיר רב [שלא אסר אלא משום מפולש] — **במאי פליגי?**

ומפרשין: **בשלא עירבו** — **פליגי בפתח הנראה מבחוץ ושוה מבפנים.**

בפתח שגיפופיו נראין מחוצה לו, ואינן נראין מבפנים, אי חשיב פתח גם כלפי פנים או לא.

לרב חשיב כפתח אף כלפי פנים, ולפיכך עדיין החצר והמבוי שתי רשויות המערבות כל אחת לעצמה ואין אוסרין דיורי החצר על בני המבוי מלטלטל למבוי.

בני המבוי כשאר חצר הפתוחה למבוי שצריכין שיתוף מבואות. הטעם בזה, משום דמיירי דבני החצר אין רגילים לעבור דרך מבוי ואינה צריכה להשתתף, ולפיכך אין אוסרין אלא כשנפרצו זה לזה, דכחד דמו.

כנגדו" אלא לאשמועינן דחצר מותרת אף דבקעי רבים דרך מחיצות החצר כשעוברין מרשות הרבים אחת לשניה, וללמדך שאינן מבטלין המחיצות.

30. וביאר רש"י: דהא דלא אסרי בני החצר על

במבוי רואה כנגדו אלא רשות הרבים, וגם בקעי בה רבים, אסור.

ושמואל דמתיר בכלה לאמצע רחבה — כרב יוסף!

אמר רבה: הא דאמרת שאם כלה המבוי לאמצע רחבה מותר, לא אמרן אלא כשנפרץ זה [החצר הסמוכה לרשות הרבים] שלא כנגד זה [שלא כנגד המבוי ממש, רק שהיתה הפירצה באותה מחיצה ש"כנגדו" של מבוי, והיינו דאמר רב: ונפרצה חצר "כנגדו"].

[רא' ציור 1]

אבל אם נפרץ זה כנגד זה ממש אסור, ואף שכלה מבוי לאמצע רחבה! (31) [רא' ציור 2]

אמר רב משרשיא: הא דאמרת שמבוי שכלה לרחבה ונפרצה הרחבה לרשות הרבים זה שלא כנגד זה מותר לטלטל בו — לא אמרן אלא ברחבה דרבים. [רא' ציור 3]

אבל ברחבה דיחיד אסור לטלטל במבוי.

כי זימנין המימלך עלה בעל הרחבה על שעשאה למקום שאין בה דירורין, ובני לה בתים ברחבה במקום הפנוי שלצד המבוי, והוה ליה על ידי הבתים שקירותיהם נמשכים עם כותלי המבוי, כמבוי שכלה לה לצידי רחבה, ואסור לטלטל בו אפילו כשאין פרצתה לרשות הרבים מכוונת כנגד המבוי — וכדאמרן! [רא' ציור 4]

אבל ברחבה דרבים לא חיישינן שמא ישנו הרבים את יעודה הראשון של הרחבה.

ומפרשינן: ומנא תימרא דשני לן בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד?

דאמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק: מעשה במבוי אחד שצידו אחד ים ששפתו גבוהה עשרה והוי מחיצה, וצידו אחד אשפה גבוהה עשרה דהוי מחיצה, וראשו אחד סתום כשאר מבואות, וראשו אחד פתוח לרשות הרבים [הוגה על פי רש"י], והוי האי מבוי השתא כשאר מבוי סתום שיש לו שלש מחיצות. [רא' ציור 5]

וכא מעשה לפני רבי לשואלו אם ניתר מבוי זה בלחי או קורה בראשו הפתוח לרשות הרבים, ולא אמר בה לא היתר ולא איסור.

ומפרשינן להא דרבי:

טעמא דאיסור לא אמר בה: משום דהא קיימי השתא שלש מחיצות, והוה כשאר מבוי הניתר בלחי וקורה.

ומיהו, היתר נמי לא אמר בה, משום דחיישינן שמא תינטל האשפה ותחסר מחיצה, או ויעלה הים שרטון של חול ואבנים אצל שפתו ונעשה קרקע, והולכין שם בני אדם והוי לה רשות הרבים — ר"ח.

והוינן בהא דרבי, כדי להוכיח דשאני בין רבים ליחיד:

ומי חיישינן שמא תינטל אשפה!?

והתנן: אשפה המונחת ברשות הרבים והיא גבוהה עשרה טפחים דהוי על גבה רשות

כיון דכותל המבוי נמשך עם כותל הרחבה ומתעקם כותל הרחבה עד הפירצה לרשות הרבים, הוה לה כמבוי עקום שעקומותו יותר

31. וכתב רש"י: שאם נפרץ לצידי רחבה, אסור לטלטל במבוי, אף אם אין הפירצה שנפרצה הרחבה [או החצר] כנגד המבוי ממש. והטעם:

היחיד — מחלון הבית שעל גבה של אשפה, זורקין לה לאשפה בשבת! דהוה זורק מרשות היחיד לרשות היחיד [דרך אויר רשות הרבים למעלה מעשרה טפחים, דהוי מקום פטור — תוספות], דשרי. [רא' ציור 1] והשתא תיקשי לרבי, דחזינן מהך מתניתין דלא חיישינן שמא תינטל אשפה ונמצא זורק מרשות היחיד לרשות הרבים?!

אלמא אמרינן כדי שלא תיקשי לרבי: שני, יש לחלק בין אשפה דרבים — כי היא דחלון — דלא חיישינן שמא תינטל, לאשפה דיחיד — כי היא דרבי, שהיתה אשפה של יחיד — דחיישינן שמא תינטל! הכא נמי גבי רחבה, שני יש לחלק בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד — וכדאמרן!

ומיבעי לן: ורבנן שהיו בדורו של רבי — מאי הוה אמרי בההיא מבוי שצידו אחד כלה לאשפה?

אמר פשיט רב יוסף בר אבדימי: תנא בברייתא: וחכמים אוסרין.

אמר רב נחמן: הלכה כדברי חכמים.

איכא דאמרי הכי אמר רב יוסף בר אבדימי: תנא: וחכמים מתירין.

והכי אמר רב נחמן: אין הלכה כדברי חכמים — המתירין!

מרימר פסיק לה [היה עושה מחיצות] למבואות דפורא — שהיו כלין בצד אחד לים ובצד כנגדו לרשות הרבים — באוזלי [רשתות ומכמורות] שיהיו הם מחיצות המבוי. [רא' ציור 2]

ולא רצה לסמוך על מחיצת הים, משום דאמר מרימר: חיישינן שמא יעלה הים שרטון.

[השמועה הבאה מתבארת לפי שיטה ראשונה לעיל דף ו. בדין מבוי עקום. ובהמשך יתבאר אף לפי שיטת ה"ש מפרשים" שם].

ההוא מבוי עקום דהוה כפורא, שראשו אחד פתוח היה במערב לרשות הרבים ונתעקם המבוי [ברוחב עד עשר אמות] והיה הולך לצד דרום, ופתוח שם לרשות הרבים אחרת.

ועשו בני המבוי הפתוחים למערב לחי או קורה בפתחם הפתוח לרשות הרבים, ובני המבוי הפתוחים לדרום לא עשו בפתחם כלום כדי להתיר לטלטל בחלקם.

כרוך בודיא, גללו מחצלת, ואותיבו והעמידוה כשהיא מגוללת ביה בעקמומיתה של מבוי. [רא' ציור 3]

אמר רב חסדא: לא מועיל מה שעשו להתיר לטלטל אפילו בחצי המבוי הפתוח למערב.

כי הא — לא כרב ולא כשמואל דאיפליגו לעיל דף ו א בהיתירו של מבוי עקום.

ומפרשינן להא דרב חסדא:

כי לרב, דאמר תורתו של מבוי עקום הוא כאילו היה מפולש, וצריך ליתן בעקמומיתו מה שנותנין במבוי מפולש — צורת הפתח בעי! כדין מבוי מפולש [לעיל דף ו:], ולא מועילה לו העמדת מחצלת גלולה בעקמומיתו!

ולשמואל נמי, דאמר תורתו של מבוי עקום הוא כמבוי סתום, ואין צריך צורת הפתח

המחיצה הוו לגבי מבוי "נראה מבחוץ ושוה מבפנים", ועל כן אסורה היא.

ואילו החצר שגיפופי המחיצה נראין בה מבפנים, מותרת, ומערכת לעצמה.

ומקשינן עלה:

אמר ליה רבה בר עולא לרב ביבי בר אבוי: רבי! מאי קא משמע לן רב?

וכי לא משנתנו היא זו?!

דתנן: **הצר קטנה, צרה, שנפרצה במלואה לחצר גדולה, רחבה, הסמוכה לה** — חצר גדולה מותרת בטלטול לכשתערב עירובי חצירות לעצמה. וקטנה אסורה עד שתערב יחד עם הגדולה.

וטעמא: **מפני שהיא כפתחה של גדולה.**

וכדאמרן, דהקטנה מפני שגיפופיה "נראה מבחוץ ושוה מבפנים" לא חשיב "פתח" לגבה, וצריכה לערב עם הגדולה, דבטלה לגבה.

ואילו הגדולה, דאית לה גיפופי, הנראין אף מבפנים, חשיבא הפירצה כ"פתח" לגבה. ולפיכך, אינה צריכה לערב עם הקטנה, דרשות בפני עצמה היא!

בעקמומיתו, מכל מקום, הרי אין ניתר המבוי בלחי אחד [ואפילו לא אותו החלק שבין העקמומית והפתח שבו הלחין] עד שיתן לחי שני בפתח השני או בעקמומית המבוי. (32)

ובמבוי זה, ששמו בעקמומיתו מחצלת ולא לחי — לא מהני.

כי הני מילי דמהני בו לחי, כשהניחו בו לחי מעליא הוא דמהני.

אבל האי מחצלת גולה — אף כלחי אינה נידונה. דכיון דנשיב ביה זיקא [שהרוח נושבת בה] ושדי ליה [ומפלת אותה] — לא כלום הוא. (33)

ומכל מקום, אי נעיין ביה סיכתא וחבריה [אם נועץ יתד [ר"ח] במחצלת ומחברה לכותל המבוי], הרי חבריה, ותו לא שדי ליה זיקא, ושפיר מהני.

גופא: **אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב:**

מבוי שנפרץ במלואו לחצר, ונפרצה הצר כנגדו — הצר מותרת ומבוי אסור.

ומפרשינן לה לעיל במסקנא, שטעם איסור המבוי מפני שלא עירבו בני המבוי עם בני החצר. שהמבוי חשוב כרשות אחת עם החצר כיון שנפרץ הכותל שביניהם, וגיפופי

לחי, ולא סגי בשני לחיים בשני פתחיו, שמועה זו פשוטה יותר.

ומיירי שעשו שני לחיין בשני הפתחים [כדי להתיר כל המבוי], ונתנו עוד מחצלת בעקמומית בתורת לחי שלישי. והשתא פשיטא שכל חלקי המבוי אינם ניתרים בטלטול, כיון שלמחצלת אין תורת לחי.

מעשר אמות דינו כמבוי מפולש וכמבואר לעיל דף ו'.

32. כן משמע מרש"י, ובגאון יעקב תמה על זה.

33. ולשיטת היש מפרשים שבעקמומית המבוי אפילו למאן דאמר תורתו כסתום יש ליתן בו

והשתא תיקשי, מאי קא משמע לן רב במבוי שנפרץ לחצר?!

אמר ליה רב ביבי בר אבבי לרבה בר עולא: רב אתי לאשמועינן עיקר חידושו בחצר, שהיא מותרת בטלטול, דליכא למילף לה ממתניתין.

כי אי מהתם — במתניתין דחצר קטנה — **הוה אמינא: הני מילי היכא דלא קא דרסי בה רבים** ולא מבטלי שם מחיצות דידה.

אבל היכא דקא דרסי בה רבים, דהיינו במימרא דרב, דמיירי בחצר שנפרצה אף היא לרשות הרבים, ועוברים רבים מרשות הרבים לרשות הרבים דרך החצר והמבוי, **אימא** דבטלו שתי המחיצות משום דריסת הרבים למבוי, **ואפילו חצר נמי** אסורה בטלטול כיון דלית לה מחיצות.

קא משמע לן רב דחצר מותרת לטלטל בה! ומקשינן: **והא** דאמרת דאתי לאשמועינן שאין דריסת הרבים מבטלת שם מחיצה, **נמי תנינא**, ומאי קא משמע לן רב?!

דתניא: **חצר** מוקפת מחיצות שיש בה שני פתחים, **שהרבים נכנסין לה בזו**, בפתח האחד, **ויוצאין לה בזו**, בפתח השני —

הוי **רשות הרבים** לענין ספק **טומאה**, דקיימא לן דברשות הרבים ספיקו טהור [וברשות היחיד ספיקו טמא];

והוי **רשות היחיד** לענין **שבת**.

אלמא, לא אמרינן דלא ליהוי רשות היחיד לשבת, מטעם דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, ותיקשי: מאי קא משמע לן רב?!

ומשנינן: **אי מהתם** בברייתא, **הוה אמינא, הני מילי** — דלא אמרינן אתו רבים ומבטלי מחיצתא — היכא ששני הפתחים הוויין זה **שלא כנגד זה**, אבל במימרא דרב, דמיירי ח-ב כשהיו הפתחים זה **כנגד זה** [וכדקאמר: ונפרצה חצר "כנגדו" של מבוי], **אימא לא** הוי מחיצה, דאמרינן בכי האי גוונא: אתו רבים ומבטלי מחיצתא.

קא משמע לן רב דאפילו בכי האי גוונא הוי מחיצה.

ומקשינן אהך תירוץ: **ולרבה, דאמר לעיל** בעמוד א, דהא דאמרינן במבוי שכלה לרחבה ונפרצה אף הרחבה לרשות הרבים דלא חשיב מבוי מפולש, הני מילי כשלא היו הפירצה ופתח המבוי מכוונין זה כנגד זה, אבל אם היו מכוונין זה **כנגד זה אסור** משום מבוי מפולש!

על כרחנו, **הא דרב** — דאמר: מבוי שנפרץ במלואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו מבוי אסור, עד שיערבו עם בני החצר. הא עירבו עמם מותר לטלטל במבוי, דלא חשבינן ליה כמפולש — **במאי מוקי לה רבה?**

בהכרח, בנפרצה זה **שלא כנגד זה**.

דאם לא כן, היה אסור אף בעירבו, משום דהוי כמפולש [והא דאמר רב: ונפרצה חצר "כנגדו", היינו בכותל שכנגדו של מבוי, ולא שהיתה הפירצה עצמה "כנגדו" של פתח המבוי — רש"י לעיל ח א ד"ה אבל, ועיין רש"י כאן].

והשתא תיקשי, דכיון דרב גופיה — לרבה — נמי מיירי בזה שלא כנגד זה, **תיתי** — ברייתא ד"חצר שהרבים נכנסין לה",